

Vasco da Gama og Søvejen til Indien.

Af
Einar Storgaard.

Juledag 1524 døde *Vasco da Gama* i Cochin paa Indiens Vestkyst. Portugal og Brasilien, Indien og England, Danmark o. m. a. Lande har lige nylig fejret 400 Aars Dagen for denne Mand, hvis store Bedrift blev Opdagelsen af *Søvejen til Indien*.

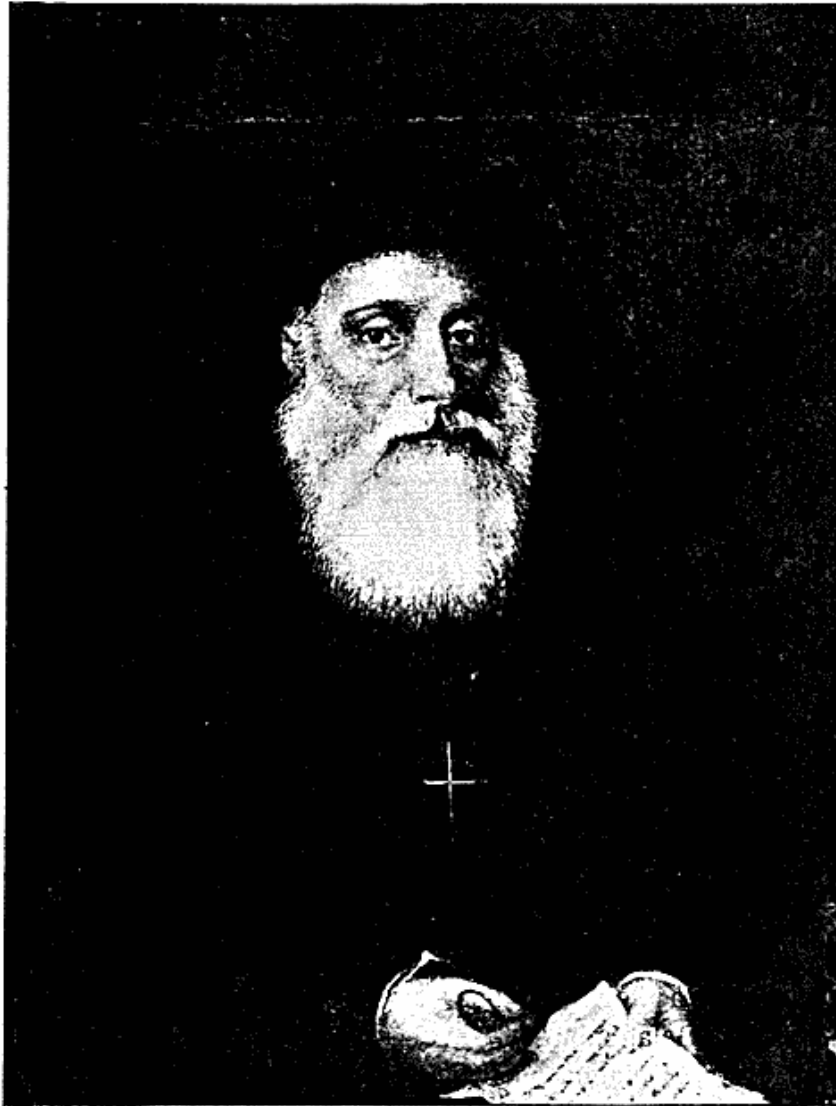
Indien! Fra Tidernes Morgen har Indien — Ædelstenenes og Krydderiernes Land — øvet en dragende Magt paa Europæernes Sind. Allerede i Oldtiden stod man i Forbindelse med det og fik dets Produkter, men ved Arabernes Fremtrængen i Middelalderen blev man næsten fuldstændig afspærret derfra og i hvert Fald ganske afhængig af de Europæerne fjendtligt sindede Muhamedanere.

Kun faa Beretninger om Landet og dets Beboere naaede frem til Europa og var da ofte forvanskede i en saadan Grad, at de aldeles ikke stemte overens med de virkelige Forhold. Forestillingerne, man gjorde sig om Indien, blev mere og mere fantastiske, alt som Tiden gik, men hvor mærkværdige og forkerte de end var, ét var dog sikkert: i Yppighed overgik dette fjerne Land alle andre kendte Lande, og derfra kom bl. a. de saa kostbare og eftertragtede Krydderier. At finde en Vej til Indien uden om de muhamedanske Arabere, det var Drivfjederen i Renaissancetidens Opdagelsesrejser.

Det er Portugiserne, som har Æren for at have gjort den betydeligste Indsats for at naa dette Maal.

Fra 1418 planlagde og udsendte den portugisiske Prins *Henrik Søfareren (Navigator)* den ene Ekspedition efter den anden langs Afrikas Vestkyst. I Begyndelsen var hans Maal maaske ikke direkte Indien, men Ønsket om at faa Klarhed over Afrikas Form, at udvide sit Fædrelands Magt og at bringe Kristendommen til Hedningerne. — Det gik langsomt de første Aar. Gang paa Gang vendte Ekspeditionerne om ved Kap Bojador, som først 1434 blev passeret. 1457 naaede man saa langt mod Syd, at Kysten begyndte at vige mod Øst. Først da gik det for Alvor op for Portugiserne, at man maaske ad

denne Vej kunde naa Indien, og fra nu af blev Indien Maalet for alle de fra Portugal udsendte Ekspeditioner. Uheldigvis døde Henrik Navigator nogle faa Aar senere (1460), og Opdagelserne gik næsten helt i Staa, om end man i 1471 naaede Guineabugtens inderste Del

Vasco da Gama

og med Skuffelse konstaterede, at Kysten atter drejede mod Syd. Med Johan II's Tronbestigelse i 1481 kom der atter Gang i Opdagelserne. Congofloden opdagedes 1484, og 1486 omsejlede Bartholomeo Diaz Afrikas Sydspids og naaede frem til Store Fiskeflod, hvor Mandskabet tvang ham til at vende om. Paa Hjemturen opdagede han Afrikas sydvestlige Forbjerg, som han kaldte „det stormende“, et

Navn, der som bekendt blev ændret til „Kap det gode Haab“ ved hans Hjemkomst.

En ny Ekspedition blev planlagt, men kom ikke straks til Udførelse, — og da hændte en Begivenhed, der en Tid ligesom lammede Portugisernes Handlekraft: i 1493 ankom Columbus til Lissabon og fortalte, at han havde fundet en vestlig Vej til Indien!

Det gik imidlertid hurtigt op for Portugiserne, at det Land, Columbus havde fundet, ikke var det Indien, der havde været deres Maal: Krydderiernes forjættede Land. Ved en pavelig Bestemmelse 1494 deltes den nye Verden mellem Spanien og Portugal saaledes, at Portugiserne fik Ret til alt det Land, de maatte opdage Øst for en Linie gennem Atlanterhavet. Efter at Manuel var bleven Konge 1495 forberedtes en ny Ekspedition, som skulde søge at naa Indien Syd om Afrika. Vasco da Gama udnævntes til Chef. — Han var født 1469, havde vist sig som en praktisk og dygtig Sømand, var snarraadig og bestemt i sin Optræden, kort sagt en udpræget Førertype. Ekspeditionen kom til at bestaa af 3 Korvetter og 1 Proviantskib med en Besætning paa 160 Mand.

Afrejsen fandt Sted 8. Juli 1497 fra Rastello, en lille Havneby ved Tejoflodens Munding lidt nedenfor Lissabon. Bartholomeo Diaz fulgte med til de kapverdiske Øer, som man forlod den 3. August. Medens Portugisernes Skibsfart indtil da udelukkende havde været Kystsejlad, styrede Vasco da Gama straks *ud paa det aabne Hav* tværs over Atlanterhavet, og først 3 Maaneder senere saa man atter Land. Man gjorde Ophold i St. Helenabugten, stiftede Bekendtskab med Hottentotterne og Buskmændene, men da disse ikke havde Kendskab til de Varer, Portugiserne søgte (Ædelstene, Krydderier), forlod man, saa snart Skibene var eftersete og reparerede, atter Landet. Den 22. Novb. rundede man Kap det gode Haab. I Morselbugten blev Proviantskibet efter Bestemmelsen brændt, den 16. December passerede man Bartholomeo Diaz' sidste Vaabensøjle og naaede 11. Januar 1498 Delagoabugten, hvor man for første Gang traf Bantunegre. Fra Delagoa sejlede Vasco da Gama over Sofalabugten, i hvis inderste Del Arabernes sydligste Handelsplads — Sofala — laa, til Zambesis Munding og videre til Moçambique. Det var tydeligt at mærke, at man nu nærmede sig Indien, idet indiske Produkter blev mere og mere almindelige.

Araberne og de muhamedanske Negre var i Begyndelsen Portugiserne venligt stemte, men det varede ikke længe, før det gik op for dem, at Europæerne vilde blive deres Konkurrenter, om de naaede at gennemføre deres Foretagender, og man søgte at hindre dem i at komme videre. I Moçambique saavel som i Mombas (N. f. Zanzibar)

pønsede man paa Forræderi, prøvede paa at tage dem til Fange, men uden Held. Først i Melinde (Malindi), hvortil Ekspeditionen ankom 15. April, fik man en venlig Modtagelse af den stedlige Sheik, der i Portugiserne saa en Forbundsfælle mod Stammerne længere sydpaa.

Man gjorde 9 Dages Ophold her, saa Folkene, der var stærkt medtagne af Skørbug, næsten blev raske, hvorefter man den 24. April stod ud af Melindes Havn med en udmærket Lods ombord.

Sydvestmonsunen førte Skibene tværs over det indiske Ocean. I 23 Dage saa man ikke Land. Saa endelig dukkede Ghatsbjergene frem. Den 20. Maj 1498 ankrede man udenfor Calicut paa Malabarkysten. *Søvejen til Indien var opdaget!* Henrik Navigators stolte Tanke var bragt til Udførelse. En ny Æra indledtes med denne Opdagelse. Europa stod fra nu af i direkte Forbindelse med Indien. Man havde gjort sig fri for Araberne.

Der ventede imidlertid Vasco da Gama mange Skuffelser. Ogsaa her var Araberne paa Færde og søgte paa alle Maader at holde Portugiserne ude. Med stort Besvær lykkedes det dog Vasco da Gama at faa Foretræde hos den indiske Fyrste Samorimen, der ved første Møde viste sig venlig, men senere under Paavirkning af Araberne slog om og endog lod flere Portugisere tage til Fange, hvad Vasco da Gama straks besvarede ved tilfangetage forskellige fornemme Indere. Det kom dog tilsyneladende til Forstaaelse mellem dem, og Portugiserne forlod Calicut, men krydsede en Tid langs Indiens Vestkyst, hvor de blev angrebet af en indisk-arabisk Flaade, som blev overvunden.

Endelig den 5. Oktb. 1498 begyndte Vasco da Gama Hjemrejsen over det indiske Ocean, men først efter 3 Maaneders Rejse, hvor Mandskabet var tyndet stærkt ud paa Grund af Skørbug, naaedes Melinde, hvis Sheik tog venligt mod Portugiserne.

Inden Vasco da Gama forlod Melinde lod han rejse en Padron paa Kysten. 20. Marts gik man rundt Kap det gode Haab, men først i Begyndelsen af September naaede Vasco da Gama Portugal, hvor han fik en enestaaende Modtagelse. Hvad Portugal havde tabt ved Columbus' Opdagelse af Amerika, genvandt det ved Vasco da Gamas dristige Rejse til det virkelige Indien.

Vasco da Gama fik Titelen Admiral over Indien, fik stor aarlig Pension og blev i 1519 Greve af Vidigueira.

Endnu 2 Rejser foretog Vasco da Gama til Indien. Paa hans anden Rejse (1502—03) var han i Spidsen for en stor Flaade. 1524 sendtes han atter ud, denne Gang med ikke mindre end 20

Skibe. Hans Opgave var at bringe Orden i de urolige Forhold, men under Opholdet i Indien døde han.

Det var ikke oprindeligt Portugisernes Hensigt at erobre Landet; de vilde kun handle og missionere, men paa Grund af Arabernes idelige Overfald blev Portugiserne tvungne til at anlægge Forter ved Handelspladserne og Missionsstationerne, og dette førte til Erobring af Indien. Vasco da Gamas Opdagelse blev saaledes Indledningen til Dannelsen af Portugals store Kolonirige, et Rige, der dog efterhaanden gik tabt, efter at ogsaa andre Stater meldte sig som Medbejlere til det rige Indien.

Vasco da Gamas Daad bliver dog ikke mindre, fordi Herredømmet over Indien gik over paa andre Hænder. Hans Værk blev ikke blot til Gavn for Portugal, men for hele Europa. Hans Navn vil altid blive nævnt ved Siden af Columbus og Magalhães som én af de tre store.
